

Tid Måndagen den 20 december 2021 , kl.17:00-17:15
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justerat Onsdagen den 22 december 2021 §§ 1-4, 6-12
Anslaget Torsdagen den 23 december 2021 §§ 1-4, 6-12
Omedelbart justerade paragrafer
Justerat Måndagen den 20 december 2021 § 5
Anslaget Onsdagen den 22 december 2021 § 5

Joakim Larsson

Elisabet Carlsson

Närvarande**Beslutande ledamöter:**

Joakim Larsson (M), ordförande
Jan Valeskog (S), vice ordförande

Hans Breismar (M)
Björn Ljung (L)
Cecilia Obermüller (MP)
Fredrik Lindstål (C)
Mikael Valier (KD)
Elisabet Carlsson (S)
Ulf Walther (S)
Sara Stenudd (V)
Maria Hannäs (V)
Peter Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Arne Genschou (M) För Kristina Lutz (M)

Ersättare:

Linda Jonsson (M)
Mikael Eskman (M)
Ingebrikt Sjövik (M)
André Nilsson (L)
Lennart Tonell (MP)
Erik Sarfors (C)
Isabelle Ljungberg (S) §§ 1-3
Emilia Wikström Melin (S)
Jonas Santesson (V)
Jerker Söderlind (SD)
Mikaela Karlsson (Fi)

Tjänstemän:

Dessutom närvarade stadsbyggnadsdirektör Anette Scheibe Lorentzi, nämndsekreterare Sara Högne, Åse Geschwind och Erik Germundsjö, borgarrådssekreterare Nils Annink, Lovisa Lindholm, Louise Hyltander och Adam Valli Löfgren, personalrepresentant Luis Lopez §§ 1-4, Torkel Kjellman, Martin Schröder

Stadsbyggnadsnämnden

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

§ 2**Verksamhetsplan 2022 för stadsbyggnadsnämnden,**

Dnr 2021-16355-00

Beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt stadsbyggnadskontorets förslag:

- 1 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna stadsbyggnadskontorets förslag till verksamhetsplan med budget 2022 för stadsbyggnadsnämnden.
- 2 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att hemställa hos kommunfullmäktige om en omslutningsförändring om 42,9 miljoner kronor.

Handlingar i ärendet

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 10 december 2021.

Bil § 2

Tjänsteutlåtandet avser verksamhetsplan 2022 för stadsbyggnadsnämnden.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordförande Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C), Mikael Valier (KD) och vice ordförande Jan Valeskog m.fl. (S) föreslår (se beslutet).
- 2) Sara Stenudd m.fl. (V) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att delvis avslå förvaltningens förslag till verksamhetsplan och istället godkänna förslag till inriktning enligt vad som anges i Vänsterpartiets budgetreservation 2021, samt att därutöver anföra följande:

För Vänsterpartiet är det av största vikt att nödvändiga samhällsfunktioner i ett tidigt stadie planeras in. I en tätbebyggd stad som Stockholm är det svårt att komplettera det i efterhand.

Fokus för Vänsterpartiet är att se till att barn och ungdomar får den absolut bästa starten i livet som staden kan uppbringa. Misslyckandet att ge ordentliga lekytor åt barn är ett tydligt exempel på en samhällsplanering som inte fungerar. Vi vill att planeringen ser utemiljön i såväl skola som förskola som en del av det pedagogiska rummet, och ta med utemiljön i byggprocessens tidiga skeden, för att uppnå höga lekvärden. Förskolgårdar ska i huvudsak ha en friyta på 30 kvm per barn samt minst 3 000 kvm, och skolgårdar en friyta på 20 kvm per

barn. Detta gäller planeringen av både kommunala och fristående verksamheter. Om dessa krav inte kan uppfyllas behöver kompletterande investeringar göras i närliggande naturområde eller parker för att förskolor och skolor ska kunna vistas där dagligen, exempelvis behövs toaletter, dricksvattenfontäner och vind/solskydd.

Vi vill tillvarata invånarnas lokalkunskap, åsikter och idéer så att stadens fysiska miljö utvecklas med bästa resultat och utveckla formerna för dialog med barn och unga, flickor och kvinnor liksom andra grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser. Vi vill att staden i huvudsak bedriver stadsplanering genom områdesplanering för helheten, utreder förutsättningarna för området och först efter tidig dialog med invånarna anvisar mark. Det arbetssättet var under vårt styre framgångsrikt i Skärholmen, Rågsved och Hagsätra. Staden fick på så vis igång planering av bostäder i områden där det tidigare inte byggts eller planerats nybyggnation i någon större utsträckning.

I större stadsutvecklingsprojekt är det viktigt att både se till utökade möjligheter för nya arbetsplatser men även se till icke-kommersiella lokaler, särskilt i områden med många bostäder. Såväl civilsamhället som näringslivet bör ges möjlighet att utvecklas i takt med att staden byggs ut.

Vi kan inte se att målen i Agenda 2030 kommer att kunna uppnås om det inte finns tillgängliga lägenheter som människor har råd att bo i.

- 3) Peter Wallmark (SD) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att avslå kontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra följande:

Ett förslag till verksamhetsplan har kommit in till stadsbyggnadsnämnden som ligger i linje med majoritetens budget. Sverigedemokraterna har presenterat en egen budget i kommunfullmäktige där vi redovisar vår syn på hur verksamheten för Stockholms stad bör prioriteras och hänvisar därför till denna för en utförligare beskrivning.

Vi vill dock särskilt framhålla att den formella processen för framtagande av detaljplaner brister vad gäller politiska förtroendevaldas mycket små möjligheter att delta i arbetet som ligger till grund till de beslut om inriktning och innehåll som tas för det som skall byggas. I många fall fungerar stadsbyggnadsnämnden enbart som ett rundmärke för stadsbyggnadskontoret. Med det menar vi att nämnden enda uppgift är att godkänna eller avslå att planarbete sätts igång och att godkänna eller avslå den plan som

stadsbyggnadskontoret har tagit fram och som utan mellanliggande beslut i nämnden låtit gå ut på samråd. Vid inget tillfälle har nämnden i ett stort antal planärenden ingen möjlighet att formulera på vilket sätt, med vilka mål eller med vilken utformning som ett planförslag skall utarbetas. Detta ger ett stort demokratiunderskott och missgynnar därför stadens väljare.

Beslutsgång

Ordförande Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av från ordförande Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C), Mikael Valier (KD) och vice ordförande Jan Valeskog m.fl. (S).

Reservation

Sara Stenudd m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Peter Wallmark (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Ordförande Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Den grönbå majoriteten ser positivt på verksamhetsplanen och de prioriterade områdena för nämndens arbete det kommande året. Det historiska kvalitetspaket för stadens gestaltning som tagits fram under mandatperioden i form av byggnadsordningen, arkitekturpolicyn och strategin för småhus- och villaområden ska fortsätta att implementeras och det är glädjande att vi redan börjar se resultat i de projekt som presenteras för nämnden. Under året ska även en vägledning för balkonger fastställas. Vi ser med spänning fram emot den första utvärderingen av strategin för småhus- och villaområden för att se om den uppnått sitt syfte att bidra till en mer varsam och omsorgsfull utveckling av våra småhus- och villaområden. Färdigställandet av programmet för City är också något mycket positivt som kommer ske under året.

Stadsbyggnadskontoret är en av de viktigaste aktörerna i arbetet med att skapa ett långsiktigt hållbart och klimatsmart Stockholm och vi ser därför fram emot att ta del av redovisningen av nämndens nya miljöhandlingsplan. De gröna strukturerna behöver fortsatt värnas och utvecklas i staden då de bidrar med bevarande av biologisk mångfald, höga rekreativa värden och robusta system i samband med de påfrestningar klimtförändringarna ger upphov till.

Klimatarbetet och arbetet med vattenfrågor behöver fortsatt få genomslag i planeringen och arbetet med att behålla vattnet i landskapet, exempelvis genom skydd av våtmark, utvecklas. Arbetet med att inrätta och utreda naturreservat, i enlighet med stadens budget, ska fortgå och vi ser fram emot att resultatet av utredningen av lämpliga biotopskyddsområden kan presenteras. Kontoret har gjort ett viktigt arbete med att ta fram en vägledning för solceller. Vägledningen ska nu utvärderas och vi kan se om den uppnår syftet med att tydliggöra regelverket kring solceller och bidra till en förenklad process för den sökande.

Stadsbyggnadsnämnden ska verka för att Stockholm utvecklas med både klassisk och nytänkande arkitektur, med respekt för stadens historiska karaktär och särart, och med stöd av byggnadsordningen och arkitekturpolicyn. Nämnden ska planera utifrån kvartersstadens kvaliteter med innergårdar och levande bottenvåningar för att skapa goda boendemiljöer och ett attraktivt stadsliv. Med respekt för befintliga värden ska nämnden vidare ha en positiv hållning till seriellt byggande i syfte att förkorta byggprocessen.

Behovet av fler bostäder mer särskild service LSS/SoL är stort och det är därför angeläget att nämnden efter behovsanalys och beställning av ansvarig nämnd fortsatt medverkar i planeringen av byggandet av fler sådana bostäder.

Vice ordförande Jan Valeskog m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Under föregående mandatperiod bedrev den rödgrönrosa majoriteten ett framgångsrikt arbete för att åstadkomma ett mycket stort antal nya bostäder, med särskilt fokus på fler hyresrätter. Detta resulterade i att allt från markanvisningar till antagna detaljplaner ökade kraftigt och att byggtakten till och med översteg den under miljonprogrammets tid. Antalet godkända detaljplaner omfattade drygt 30 000 lägenheter under dessa år i stadsbyggnadsnämnden, trots att ca 2000 lägenheter ströks eller sköts fram i tiden av de grönblå, efter valet år 2018.

Tyvärr ser vi nu en fortsatt negativ trend i stadsbyggnadsprocessen. Den kraftigaste nedgången är inom måluppfyllelsen för antagna/godkända bostäder i detaljplan. Detta är allvarligt. Från en tidigare uppåtgående trend till år 2018, med ökade antalet bostäder i planer har utvecklingen sen valet vänt åt fel håll. De uppsatta årsmålen för bostäder inom detaljplan har misslyckats kraftigt med flera tusen bostäder varje år och under grönblå ledning har staden nu en

upparbetad ”skuld” på över 10 000 bostäder, i jämförelse med vad som utlovats.

Ett för lågt antal bostäder beslutade inom staden kommer att påverka bostadsbyggandet negativt under många år framöver. Detta då stadsbyggnadsprocessen är lång och det krävs ett jämnt och högt godkännande av bostäder i varje steg av processen. Förmågan att leverera på de ambitioner som majoriteten ställt upp i verksamhetsplanen kan uppenbart ifrågasättas, agerandet som nu lett till färre antal bostäder borde leda till självkritik av det nuvarande styret.

Vi anslår i vårt budgetalternativ mer resurser, redovisar ambitionen att bygga mer och åtgärder för ett mindre segregerat stad. Detta genom att bland annat jobba vidare med översiktsplanens ambitioner med strategiska samband samt att öka ambitionen för de allmännyttiga bostadsföretagen. Därtill måste staden skyndsamt börja planera för Bromma parkstad nu när nedläggningen av flygfältet i praktiken är en tidsfråga. Detta obstrueras av kommunledningen idag.

Socialdemokraterna har högre ambitioner och vi har historiska bevis på att detta är möjligt att uppnå med bättre samverkan mellan berörda förvaltningar och större politiskt engagemang. Vi vill fortsätta arbetet för att Stockholm ska vara en stad för alla. En stad som håller samman med höga ambitioner för ekologisk, ekonomisk och demokratisk hållbarhet. Vi har visat att Stockholm kan bättre och vill visa det igen.

Ersättaryttrande

Mikaela Karlsson (Fi) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit:

Att stadsbyggnadsnämnden beslutar att avslå stadsbyggnadskontorets förslag till beslut.

Att stadsbyggnadsnämnden beslutar att stadsbyggnadskontorets ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta ersättaryttrande samt Feministiskt initiativs budget för Stockholms stad, samt att därutöver anföra följande:

Med ett år kvar till valet kan vi konstatera att 2022 blir ytterligare ett förlorat år för hyresgäster i hela Stockholm, med fortsatta utförsäljningar av allmännyttan och ett bostadsbyggande som drivs av privata byggtreprenörer. Feministiskt initiativ har en annan inriktning i politiken,

bortom den grönbå majoritetens skattesänkningar och nedskärningspolitik.

Stockholm ska vara en öppen stad där alla människor kan leva och bo. Bostäder är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara, och det är med oro vi läser om byggaktörsdrivna planprocesser. När Feministiskt initiativ och våra samarbetspartier styrde gjordes det många satsningar särskilt i ytterstaden för att främja en stadsutveckling där invånarnas delaktighet har varit en förutsättning för utveckling i fokusområdena. Vi ser en risk i och med majoritetens strama budget innehållande generella effektiviseringar att denna dialog ges mindre utrymme. Inledningen berättar att målet med stadsutvecklingen är ett högt bostadsbyggande med trygga, attraktiva, tillgängliga och levande stadsdelar som ska utvecklas i dialog med stadens invånare, men det blir inte tydligt i de faktiska ärenden. För att bidra till ett Stockholms som håller samman, är det nödvändigt att staden har det fulla ansvaret för planprocesserna och att beslut drivs av invånare och utifrån deras behov. Att privata aktörer tar över detta ansvar, om än avgränsade delar, medför många frågor om hur väl staden kan ansvara för samrådsprocesser, samverkan mellan förvaltningar och själva myndighetsutövandet.

Att uppnå målet 11 i Agenda 2030 att göra städer och bosättningar inkluderande måste den borgerliga majoriteten göra mer än bara tänka på siffror när det gäller nybyggda hus, och fokuset bör därför ligga på Stockholmshusen och hyresrätter med rimliga hyror. "Hyresrättspushen" kan inte bara drivas av privata byggaktörer, och de allmännyttiga bostadsbolagen måste få fler kontrakt.

Det som är positivt med verksamhetsplanen är att majoriteten kommer fortsätta arbetet kring integrerade barnkonsekvensanalyser som drogs igång under det rödgrönrosa styret, men i verksamhetsplanen anges att integrerad barnkonsekvensanalys kommer användas bara i utveckling av skolmiljöer. Vi menar att denna metod även bör prövas i utformning av andra offentliga rum.

Stadsbyggnadsnämnden berörs även av mål 5 i Agenda 2030, att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt, men det nämns inte i verksamhetsplanen. Kvinnor nämns inte alls i någon mening faktiskt, och kvinnor måste centreras i planeringen av en jämställd stad. När Feministiskt initiativ var med och styrde Stockholm drev vi igenom att staden skulle göra en utredning om kvinnors makt och inflytande i ytterstaden. I majoritetens verksamhetsplan nämns inte feministisk stadsplanering (och inte heller finns det tydliga ambitioner på det här området), och enligt Agenda

2030 har regeringen ”formulerat en uttalat feministisk politik som innebär att jämställdhet ska spela en avgörande roll”. Feministiskt initiativ vill att tjejer, kvinnor och hbtq-personer ska kunna röra sig obehindrat i stadens offentliga utrymmen oavsett tid på dygnet, och att våldsutsatta kvinnor ska ha förtur i bostadskön. Stadsplaneringen och trygghetsarbetet ska utgå från ett jämställdhets- och barnperspektiv för att skapa trygga stadsmiljöer.

Underrättelse

Kommunfullmäktige ska underrättas om beslutet.